

Motion till riksdagen 2024/25:3106

av **Morgan Johansson m.fl. (S)**

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark global röst och föra en solidarisk, rättvis och jämställd biståndspolitik och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska fortsätta att uthålligt stödja Ukraina, samtidigt som vi bekämpar fattigdom och hungersnöd i andra delar av världen, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regeringens reformagenda för biståndet och dess brist på transparens och förankring och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra ett långsiktigt stöd till Ukraina och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera Palestina i biståndspolitiken under kommande år genom en särskild Palestinastrategi och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätthålla biståndet till organisationer som verkar i Afghanistan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en bred, aktiv och progressiv strategi för Afrika och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsatt ska motsätta sig exploatering av varor på ockuperad mark, såsom fiskeavtalen med Marocko som inbegriper fiske i de västahariska vattnen, och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ta initiativ för att säkerställa att FN-insatsen Minursos mandat utökas så att det omfattar övervakning av brott mot mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör säkerställa ett fortsatt svenskt bistånd till västsahariska flyktingläger även efter utgången av 2025 och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det stöd Sverige ger i form av humanitärt stöd och utvecklingsbistånd till Sudan bör upprätthållas och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i EU och FN bör driva på för fredsförhandlingar mellan de stridande parterna i Sudan och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör upprätthålla biståndet till och utöka handeln med Latinamerika och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationellt stöd måste mobiliseras för att främja dialog och åstadkomma en förhandlingslösning på krisen i Venezuela och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja den demokratiska utvecklingen i Guatemala och regionen, inte minst genom förlängt stöd till civilsamhället, och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stegvis återgång till enprocentsmålet för biståndet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att politiken för global utveckling (PGU) ska fortsätta gälla som styrdokument för utvecklingsarbetet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra och utveckla den feministiska utrikespolitiken, jämställdhet och arbetet för alla kvinnors och flickors rättigheter inklusive SRHR och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hbtqi-personers rättigheter ska garanteras internationellt och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klimatförändringarnas effekter och utmaningar och om att ett ökat klimatbistånd är centralt i det internationella arbetet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bidra till fonden för klimatrelaterade skador och förluster och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka demokratisk utveckling, civilsamhället och facklig verksamhet globalt och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndet ska bidra till kapacitetsutveckling i samarbetsländerna och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handelsbiståndet tydligt bör kopplas till Agenda 2030 och målen i Parisavtalet och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en progressiv global kraft inte minst gällande jämställdhet i multilaterala organisationer och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Världsbankens och IMF:s stödprogram och insatser ska främja långsiktigt hållbar utveckling och jämställdhet och tillkännager detta för regeringen.

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera kärnstöden och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om folkrörelsebiståndet och civilsamhällets roll och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det bistånd som förmedlas via det svenska civilsamhället och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Folke Bernadotteakademin är ett viktigt verktyg för att bidra till internationell fredsfrämjande verksamhet och i genomförandet av biståndet och tillkännager detta för regeringen.

Bistånd för en tryggare värld

Vi lever i en dramatisk tid. Två stora världshändelser präglar idag internationell politik. Den ena är Rysslands invasionskrig mot Ukraina, som inleddes i februari 2022. Det är ett tydligt brott mot folkrätten och den regelbaserade världsordningen. I praktiken innebar det att Ryssland lämnade den europeiska säkerhetsordningen, och därmed blev Europa en avsevärt farligare plats.

Det är nu extremt viktigt att demokratierna i väst fortsätter att stå tillsammans mot Rysslands imperialistiska politik och fortsätter att stödja Ukraina i kampen för dess oberoende och självständighet.

Den andra världshändelsen är den mycket allvarliga utvecklingen i Mellanöstern, efter Hamas terrorattack mot Israel den 7 oktober 2023. Det krig som därefter utbröt i Gaza har hittills krävt uppskattningsvis 40 000 människoliv, de flesta civila kvinnor och barn. Hamas terrorattack ska fördömas i starkaste ordalag, men det är också uppenbart att Israels krigföring gått över alla rimliga gränser. Det kommer allt fler rapporter om allvarliga krigsbrott. Förödelser i Gaza är enorm, och samtidigt trakasseras och dödas palestinier på Västbanken av militanta israeliska bosättare.

Ser vi ut över världen så finns det också allt mer oroande tecken. Efter många år av positiv global utveckling har vi på senare år sett en tillbakagång för värden som demokrati, frihet och multilateralism. Nya ekonomier växer sig allt starkare och USA:s och västvärldens framträdande roll, som varit rådande i världen sedan det kalla kriget, utmanas från flera håll, bland annat av stater med auktoritära ledare.

Ryssland fortsätter att etablera sig i afrikanska och latinamerikanska länder och knyta dem närmare sig, med både handel och stöd. Sedan 2020 sveper en kupp våg över delar av Afrika och destabiliserar området. Regionala stormakter växer fram, samtidigt som västländernas andel av den globala ekonomin minskar.

Det senaste året har Kinas inflytande i världen ökat allt mer, inte minst i Latinamerika, där USA blivit mer osynligt. Även i Afrika har Kina etablerat sig genom lån, bidrag och investeringar i infrastruktur i utbyte mot tillgång till viktiga afrikanska råvaror. Samarbetet handlar även om militärt stöd. För Kina har det blivit allt viktigare att vinna över Latinamerika och Afrika på sin sida i den hårdnande maktkampen med USA och västländer.

Utifrån värderingar som demokrati och mänskliga rättigheter är Kinas pågående globala expansion oroväckande. Den kinesiska ledningen har sagt sig vilja påverka och

förändra den globala ordning som styr världen och istället framhålla sitt ekonomiska och politiska system som ett alternativ till liberal demokrati i västvärldens tappning.

Kina gör anspråk på Taiwan som en av sina provinser, men de flesta taiwaneser vill inte styras av Kina. På senare år har konflikten vuxit och fått allt större geopolitiska återverkningar. Säkerhetsläget har försämrats och en del bedömare varnar för risken för en militär konflikt. I Kina ökar dessutom förtrycket och utrymmet minskar för alla som kämpar för demokrati och mänskliga rättigheter, det gäller för minoriteter som uigurer och tibetaner, men också i Hongkong, där den demokratiska rörelsen i princip är krossad.

I kampen om en ny världsordning är det avgörande att Sverige och övriga EU kan verka för värden som mänskliga rättigheter, demokrati, frihet och hållbar ekonomisk utveckling och samtidigt fortsätta arbetet för att möta klimatutmaningen.

Det är uppenbart att Sverige i dessa oroande tider måste fortsätta att vara en stark röst globalt. Vi beklagar därför att den svenska regeringen istället valt att ta flera steg tillbaka och dra sig undan från den globala scenen. Den svenska regeringen har valt ett ensidigt fokus på närområdet och Europa. Svensk utrikespolitik har blivit passiv och provinsiell, istället för aktiv och internationell.

En aktiv utrikespolitik är av grundläggande betydelse. Världen är mer sammanlänkad än någonsin tidigare, vilket innebär att händelser och beslut i ett land kan få direkta eller indirekta konsekvenser för andra delar av världen. En provinsiell utrikespolitik kan leda till isolering och förlust av möjligheter till samarbete och utbyte med andra nationer. Globala utmaningar som klimatförändringar, terrorism, handel och människorättsfrågor är inte begränsade till nationella gränser. En aktiv utrikespolitik är nödvändig för att hantera dessa frågor effektivt genom internationellt samarbete och diplomati. Att likt nuvarande regering endast inta en mer provinsiell hållning i utrikespolitiken kan göra det svårt att påverka globala lösningar på dessa problem.

Sverige har under decennier byggt upp ett mycket gott anseende när det gäller fattigdomsbekämpning, fredsarbete, demokrati, mänskliga rättigheter, nedrustning, klimatomställning och jämställdhet. Det är ett arbete som behöver fortsätta i ljuset av de krafter som nu flyttar fram sina positioner i världen. Regeringen skadar nu detta anseende med sin inåtvända utrikes- och biståndspolitik.

Sverige ska ha en aktiv Europapolitik och EU är Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska arena. EU har en viktig roll för att trygga vår säkerhet. Rysslands invasion av Ukraina har utmanat den europeiska säkerhetsordningen och förändrat det geopolitiska landskapet i grunden. Kinas ökade globala närvaro och rivalitet med USA, konflikterna i Mellanöstern och ett groende missnöje i det globala syd skapar spänningar runt om i världen. I sådana tider är det avgörande att EU håller ihop, fördjupar samarbeten med likasinnade partners och ökar samarbetet med det globala syd. EU ska fortsätta verka för att skydda och stärka en multilateral, regelbaserad världsordning.

Det som händer i Latinamerika, Mellanöstern, Afrika och Asien påverkar också vårt land. Vi ser ökade klyftor i världen med växande fattigdom samtidigt som makt- och förmögenhetskoncentrationen till några få globala aktörer hotar förutsättningarna för en hållbar världsutveckling. Sverige ska vara drivande för en rättvis och jämlik världsordning.

Sedan många år är Ryssland och Kina djupt involverade och driver ett mycket aktivt påverkansarbete i Latinamerika, Mellanöstern, Afrika och Asien. Det är ett led i att påverka politiker och makthavare, bygga politiskt stöd och säkra naturtillgångar, utan

motkrav på reformer för att bygga demokrati och garantera mänskliga rättigheter. Dessa kontinenter är ett slagfält – militärt, politiskt, ekonomiskt och värderingsmässigt.

Demokratin backar, motsättningarna växer och auktoritära regimer får mer makt. Mänskliga rättigheter, inte minst kvinnors, ifrågasätts. Antalet människor i behov av humanitära insatser ökar och miljontals människor är på flykt. Förutom de övergrepp och krigsförbrytelser som det ukrainska folket utsätts för av ryska trupper drabbas även redan utsatta, fattiga människor i bl.a. Afrika hårt av effekterna av Rysslands invasion av Ukraina. Priserna stiger och fattigdomen ökar. Krig, fattigdom, droghandel, människohandel, illegal vapenhandel, miljöförstöring och utsläpp som driver på den globala uppvärmningen påverkar oss alla, var vi än bor.

Sverige kan inte, som regeringen gör, dra sig undan i detta omvärldsläge. Att skära ner i biståndet och strypa det till konfliktdrabbade länder, som regeringen fortsätter att göra, ger inte en tryggare värld eller ett tryggare Sverige. Tvärtom.

Politikens inriktning

Sverige ska vara en stark global röst och stå upp för folkrätten, de mänskliga rättigheterna, jämställdhet, demokratin och dess principer. Sveriges goda anseende som en pålitlig, ambitiös och resultatinkriktad samarbetspartner i utvecklingsarbetet med fattigdomsbekämpning i fokus måste bibehållas. Regeringens ensidiga fokus på närområdet skadar emellertid Sveriges goda anseende och inflytande i omvärlden. Svensk utrikespolitik ska vara aktiv och internationell, inte passiv och provinsial.

Givet det säkerhetspolitiska läget är det rimligt att växla upp biståndet till Ukraina och vårt närområde. Men det är knappast klokt, och bidrar inte till en tryggare värld eller ett tryggare Sverige, att göra det på bekostnad av stödet till andra länder. Att så kraftigt skära ner anslagen till Afrika, Asien och Latinamerika utan att ha analyserat konsekvenserna av ett minskat bistånd är oansvarigt. Det leder inte bara till negativa konsekvenser i de samarbetsländer regeringen drar sig ur eller kraftigt minskar stödet till utan påverkar även oss i Sverige. Det handlar bland annat om ökad oro, konflikter och krig till följd av klimatförändringarna som gör att människor tvingas fly sina hemländer och söka sig till Europa.

Det handlar också om att människor tvingas livnära sig på att odla opium eller kokablad, och att den narkotikan förr eller senare når bland annat Sverige. Det är sedan grunden för den mycket allvarliga gängbrottsligheten.

Slutligen handlar det också om att odemokratiska och auktoritära länder ökar sitt inflytande i världen. Med det följer brott mot mänskliga rättigheter, ökad rasism och att jämställdhet behandlas som en konfliktfråga istället för en rättighetsfråga. Ett minskat internationellt bistånd gör världen och därmed Sverige farligare.

Ett generöst bistånd bidrar till ett tryggare och säkrare samhälle för alla. Forskare i USA har visat att länder som ger ett stort internationellt bistånd också satsar mycket resurser på social trygghet för de egna medborgarna. Medkänsla smittar. Arbete för alla människors lika värde internationellt och i Sverige förstärker varandra.

Vi stödjer till fullo stödet som går till Ukraina. Det svenska stödet till Ukraina har fortsatt även efter att regeringen byttes ut, och det råder en stark enighet om att stödet ska växa och pågå så länge det är nödvändigt. Dock har behoven i vår omvärld inte försvunnit i och med kriget i Ukraina, snarare ökat. Solidariteten måste räcka till både

Ukraina och de fattigaste människorna i de fattigaste länderna. För Socialdemokraterna är det självklart att Sverige ska fortsätta att uthålligt stödja Ukraina, men vi ska också fortsätta att bekämpa fattigdom och hungersnöd i andra delar av världen.

Svensk bistånds- och utvecklingspolitik ska ha som syfte att ge människor förutsättningarna att lyfta sig ur fattigdom, minska klyftorna i världen, främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka rättsstaten, motverka korruption, främja jämställdhet, ha ett starkt barnrättsperspektiv samt främja ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling.

Reformagendan som regeringen lanserade utan tillräcklig förankring i vare sig riksdagen, civilsamhället eller andra delar av samhället är otillräcklig och utgångspunkten är i alldeles för hög grad snäva svenska egenintressen. Fokus på global utveckling och samstämmighet mellan politikområden är samtidigt för svagt. Som riktmärke i utvecklingen av biståndspolitik är reformagendan bristfällig, vilket visar sig exempelvis i den röra som omläggningen av biståndet till civilsamhället har blivit.

Internationell solidaritet är en grundbult för oss socialdemokrater, precis som vårt stöd till demokratiska rörelser och aktörer, fackföreningar och civilsamhällen världen över. Vår politik för bistånd och utveckling fokuserar på att människor ska ges förutsättningar att själva kunna ta sig ur fattigdom, förbättra sina levnadsvillkor och leva i trygghet samt ha makt och inflytande över sina liv.

Sverige ska ställa tydliga krav på att biståndet används till vad det är avsett för, och aktörer ska ställas till svars när oegentligheter upptäcks. Korruption är ett allvarligt hinder för utveckling och måste högre upp på den internationella dagordningen för att få till en kraftsamling mot det. Biståndsmedel ska skyddas och användas för avsedda ändamål. För att nå framgång krävs ett ömsesidigt ansvarstagande för resultat, där förutsättningarna för att nå uppsatta mål och kraven för biståndsinsatserna är tydliga och där uppföljning sker kontinuerligt. För oss socialdemokrater är det självklart att kontroll och riskanalys av svenskfinansierade biståndsinsatser alltid görs. Detsamma gäller revision och resultatredovisning.

För oss är det viktigt att Sverige fortsätter att vara ledande i att bidra till genomförandet av Agenda 2030 globalt, Addis Abeba Action Agenda om utvecklingsfinansiering och Parisavtalet om klimat. Utvecklingsarbetet ska inte undermineras av bristande samstämmighet mellan olika politikområden.

Ett starkt engagemang inom de multilaterala organisationerna är centralt för genomförandet av Agenda 2030, klimatomställningen, freds- och jämställdhetsarbetet, effekterna av den globala lågkonjunkturen, följderna av covid-19-pandemin och Rysslands krig mot Ukraina.

Vi socialdemokrater gör ett brett förnyelse- och reformarbete inom hela politiken, och där ingår förstås också bistånds- och utvecklingspolitiken. Vi kommer under det kommande året att bjuda in brett till samråd med en mängd aktörer för att kunna presentera en socialdemokratisk reformagenda för biståndspolitik i god tid inför nästa val.

Israel och Palestina

Hamas terrorattack mot Israel den 7 oktober 2023 är det värsta terrordådet i regionen någonsin. 1 200 israeler, de allra flesta civila, dödades på en enda dag, och Hamas tog över 100 civila israeler som gisslan.

Israel svarade med en militär inmarsch i Gaza, och kriget har nu pågått i snart ett år. Konsekvenserna för Gazas palestinska befolkning har varit fruktansvärda. Uppskattningsvis över 40 000 människor har dödats, de flesta civila kvinnor och barn. Stora delar av Gaza har lagts i fullständig ruin. Miljontals människor har tvingats överge sina hem och lever på svältgränsen utan grundläggande hälso- och sjukvård. Sjukdomar sprider sig, bland annat polio som annars varit utrotat sedan länge. En hel generation barn har traumatiserats för livet.

Men inte bara palestinierna i Gaza har drabbats. Också mot palestinierna på Västbanken, där ju Hamas inte styr, har förtrycket ökat. Hundratals palestinier har dödats, och tusentals har trakasserats och fått se sin egendom förstörd och sönderslagen. Israels regering planerar nya illegala bosättningar.

Israel fick till en början, efter Hamas terrorattack, mycket stöd av omvärlden. Men den brutala krigsföring som Israel nu ägnat sig åt under nästan ett års tid, med så många oskyldiga döda och så mycket förstörelse, har lett till omfattande kritik från så gott som en hel värld.

Hamas attack den 7 oktober var ett klart terrorbrott, men mycket tyder på att också Israel begått omfattande krigsbrott under det krig som följt. Internationella brottmålsdomstolens (ICC) chefsåklagare har därför begärt att Israels premiärminister och försvarsminister ska gripas, liksom Hamas centrala ledare.

I våras kom också Internationella domstolens (ICJ:s) utlåtande om Israels behandling av palestinierna och de ockuperade palestinska områdena. Kritiken mot Israels bosättningspolitik och fortsatta förtryck av palestinierna var omfattande.

Den svenska regeringen har varit uppseendeväckande tyst om den katastrof som utvecklats.

Vi socialdemokrater kräver en omedelbar vapenvila och ett frisläppande av gisslan. Vi föreslår att EU agerar genom att frysa associationsavtalet med Israel så länge Israel inte följer ICJ:s utslag. Vi kräver också att EU:s sanktioner mot den militanta bosättningsrörelsen utvidgas avsevärt och att alla varor från israeliska bosättare på ockuperad mark stoppas från att nå EU:s inre marknad.

Sverige ska aktivt driva på för en omedelbar vapenvila och ett fredsavtal. Det måste byggas på en tvåstatslösning, där Israel och Palestina kan existera sida vid sida som två internationellt erkända stater med fastställda gränser i enlighet med antagna FN-resolutioner.

Kostnaderna för att återuppbygga Gaza kommer att vara enorma. Också behoven på Västbanken är mycket stora, där det bland annat handlar om att bygga demokratiska institutioner och stödja civilsamhället.

Den svenska regeringen har emellertid övergett Palestina. Det finns inte längre en egen Palestinastrategi, och alla biståndsavtal med civilsamhällesorganisationerna är uppsagda.

Vi menar att Sverige, via vår biståndspolitik, kan spela en viktig roll i återuppbyggnadsarbetet, upprättandet av en palestinsk stat och återskapandet av en framtidstro som människorna i området är i så förtvivlat stort behov av. Palestina bör därmed vara ett prioriterat område för biståndspolitik under kommande år.

Vi ser också med stor oro på utvecklingen i övriga Mellanöstern och Nordafrika. Flera stater i Israels och Palestinas omedelbara närhet riskeras att dras in i kriget, t ex Libanon. Risken för ytterligare eskalation är stor. Många stater i Mellanöstern och Nordafrika går dessutom i en mer auktoritär och repressiv riktning, och det finns exempel på stater som diskuterar införande av barnäktenskap. Detta visar på behovet av ett internationellt engagemang från Sverige och omvärlden i syfte att säkerställa demokrati och mänskliga rättigheter i regionen.

Afghanistan

Under åren 2001–2021 hade Sverige ett omfattande engagemang i Afghanistan. Då hade redan organisationer som Svenska Afghanistankommittén bedrivit viktigt arbete för att stärka det afghanska folket.

Under de 20 år som det svenska internationella stödet var som störst sågs betydande framsteg i fråga om alltifrån fattigdomsbekämpning till tillgången till skola och kvinnors rättigheter. Tack vare de insatserna har en betydande andel av befolkningen gått i skolan. Det är idag för tidigt att säga vilken betydelse de insatser som gjordes under åren 2001–2021 har i det långsiktiga perspektivet. Det får framtiden utvisa.

Sedan talibanerna återtog makten 2021 har en skrämmande utveckling skett där inte minst kvinnor i allt högre utsträckning förlorar sina rättigheter. Talibanernas maktövertagande och den negativa utvecklingen innebär att det internationella samfundet fortfarande har en viktig roll att spela. FN-organisationer som UN Women, UNFPA och UNDP spelar fortfarande en avgörande roll i landet. Genom FN:s engagemang har viktigt biståndsarbete kunnat fortsätta att bedrivas utan att pengar kommit talibanerna till del. Flera civilsamhällsorganisationer bedriver fortsatt omfattande arbete i landet.

Som en reaktion på de koranbränningar som ägt rum i Sverige har talibanregimen beslutat att Svenska Afghanistankommittén inte längre får verka i landet. Ett helt oacceptabelt beslut som får enorma konsekvenser för många afghaner. Det är det afghanska folket som drabbas av beslutet. Det är det afghanska folket som skulle drabbas om FN och dess olika organisationer skulle minska sitt engagemang likaväl som om övriga civilsamhällsorganisationer skulle minska sitt engagemang. Det är därför viktigt att Sverige upprätthåller sitt bistånd till Afghanistan för att det viktiga arbete som fortfarande bedrivs i Afghanistan ska fortsätta. Minskar eller omöjliggörs det internationella engagemanget för Afghanistan är de senaste decenniernas arbete förlorat.

En bred, aktiv och progressiv strategi för Afrikas länder

Det är ett allvarligt misstag och en grov felbedömning av regeringen att sänka biståndet till och dra sig undan från Afrika. Afrika är ett slagfält – militärt, politiskt, ekonomiskt och värderingsmässigt. Sedan många år bedriver Ryssland och Kina en mycket aktiv Afrikapolitik, för att säkra naturtillgångar och för att bygga politiskt stöd. Detta utan motkrav på reformer för att bygga demokrati och garantera mänskliga rättigheter. Det handlar alltså om värderingar: demokrati mot diktatur, auktoritärt mot liberalt, folkrätt mot den starkes rätt.

Sverige, och EU, behöver en förnyad Afrikapolitik. Det måste vara en aktiv politik, som inte bara handlar om migration, utan också om bistånd, handel, politiska relationer, jämställdhet, demokrati, mänskliga rättigheter, kulturellt utbyte, klimat- och miljö-samarbete och mycket mer. Utvecklingsnivån i länderna på kontinenten skiljer sig åt, liksom den gör mellan stad och landsbygd. Det kräver en politik som inte missar dessa aspekter. Och det krävs fortsatt uthållighet. Afrika är en enorm kontinent med stor potential och möjligheter. Att ta fram en förnyad politik handlar förstås om att bygga mänskliga värden, men det handlar också om att inte låta Kina och Ryssland få fältet fritt på en kontinent av så stor betydelse.

Västsahara

Under decennier har det västsahariska folket lidit under ockupationen, med begränsad tillgång till grundläggande rättigheter som yttrandefrihet, mötesfrihet och rätten till en rättvis rättegång.

Kampen för ett fritt och demokratiskt Västsahara är en fråga om rättvisa, mänskliga rättigheter och internationell solidaritet. Västsaharas folk har under lång tid varit utsatta för förtryck och ockupation, och deras rätt till självbestämmande har systematiskt förnekats av Marocko. Vi står upp för folkrätten och FN:s principer om självbestämmande, som är grunden för en rättvis och fredlig världsordning. Västsaharas rätt till självständighet har erkänts av FN.

Minurso är den enda fredsbevarande FN-styrka som saknar ett så kallat MR-mandat, det vill säga rätt och skyldighet att rapportera om brott mot de mänskliga rättigheterna. Det i sin tur betyder att västsaharierna är helt skyddslösa, eftersom Marocko dessutom stoppar oberoende journalister och observatörer från att besöka den ockuperade delen av Västsahara.

En viktig fråga gällande exploatering av naturresurser på ockuperad mark rör fisket och de fiskeavtal som EU har ingått med Marocko som omfattar vatten utanför Västsaharas kust. Dessa avtal, som Sverige vid flera tillfällen har röstat nej till, är problematiska ur ett folkrättsligt perspektiv. Vi socialdemokrater anser att det är oacceptabelt att ingå avtal som exploaterar naturresurser från ett område som är ockuperat.

Sveriges stöd till Västsahara går till Oxfam. Det är ett treårigt (2023–2025) stöd med en insats som säkerställer tillgången till vatten, sanitet, hygien och livsmedel för tusentals flyktingar. Sett till stora ökade biståndsbehov i omvärlden på grund av krig, fattigdom och förtryck finns det med nuvarande politik en risk att det efter 2025 inte kommer att tilldelas medel till de västsahariska flyktinglägren. Detta anser vi är oacceptabelt, då behoven i västsahariska flyktingläger inte har minskat.

Sudan

Sedan april 2023 pågår ett fullskaligt inbördeskrig i Sudan mellan Sudans militär och den paramilitära gruppen Rapid Support Forces (RSF). Våldet har eskalerat ytterligare på senare tid. Minst 15 500 människor har dödats, men enligt vissa källor kan dödstalet

vara så högt som 150 000. Kriget fördjupar en redan allvarlig politisk, ekonomisk och humanitär kris.

Det pågående kriget har orsakat stort lidande för befolkningen. Människors behov av humanitärt bistånd har ökat enormt. I dag är över hälften av befolkningen, hela 25 miljoner människor, i behov av humanitärt stöd. Samtidigt rapporteras om massmord och tvångsflyttning på etnisk grund. Det humanitära tillträdet är kraftigt begränsat och det är svårt att nå de som drabbas värst.

Över 12 miljoner människor har tvingats på flykt sedan april 2023. Av dessa är majoriteten, 10 miljoner människor, på flykt inom landet, vilket har resulterat i den största nu pågående interna flyktingkrisen i världen. Hälften av den fördrivna befolkningen är barn. Krisen medför allvarliga konsekvenser för deras hälsa och utbildning.

Det finns i nuläget inget slut i sikte för krisen i Sudan. Hittills har inga diplomatiska ansträngningar varit tillräckliga för att lösa konflikten. Vi socialdemokrater vill att det stöd Sverige ger i form av humanitärt stöd och utvecklingsbistånd till Sudan upprätthålls och att regeringen i EU och FN driver på för fredsförhandlingar mellan de stridande parterna.

Latinamerika

Demokratin i Latinamerika är på kraftig tillbakagång jämfört med andra regioner i världen. I många av regionens länder har det blivit allt svårare för både politisk opposition och civilsamhället att verka på grund av hårdare lagstiftning och ökande attacker och hot. Jämställdheten har försämrats kraftigt, inte minst när det gäller kvinnors rätt att bestämma över sin egen kropp då flera länder i regionen har infört några av världens hårdaste abortlagar.

Bristen på ansvarsfull klimatpolitik leder till att allt fler människor tvingas på flykt. Hot och attacker riktade mot urfolk och miljöaktivister är omfattande. Sju av de tio mest dödliga länderna för miljöförsvare återfinns i Latinamerika.

Det civila samhället och sociala rörelser har en lång tradition i Latinamerika. Det finns en stark organisering kring frågor som rör demokrati, fred och mänskliga rättigheter. Sverige har tillsammans med många andra länder stöttat civilsamhället i Latinamerika. Genom framgångsrikt biståndsarbete, inte minst med svenska civilsamhället, har projekt som stärker respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och yttrandefrihet genomförts. Utvecklingen i Guatemala är ett positivt exempel på detta.

På motsvarande sätt bör Sverige upprätthålla och utöka insatserna i regionen. Med bistånd och med ökad handel kan utvecklingen mot en mer demokratisk utveckling främjas.

Venezuela

Omvärlden reagerar nu på situationen i Venezuela – på det ökande antalet godtyckliga frihetsberövanden och de omfattande trakasserierna mot oppositionen. Sveriges regering måste reagera och kräva att regeringen i Venezuela upphör med förtrycket, med fängslandet av oppositionella och med sin våldsamma retorik mot medlemmar av

oppositionen och det civila samhället. Politiska fångar måste friges och mänskliga rättigheter respekteras.

Internationellt stöd måste mobiliseras för de ansträngningar som görs, inte minst av regionala parter för att främja dialog och åstadkomma en förhandlingslösning på krisen.

Att respektera det venezuelanska folkets vilja är det enda sättet att återupprätta demokratin i landet och lösa den rådande humanitära och socioekonomiska krisen.

Guatemala

Decennier av svenskt framgångsrikt biståndsarbete har bidragit till att Guatemala nu har en positiv demokratisk utveckling. Den nyvalde presidenten Bernardo Arévalo har kunnat tillträda och genomföra reformer för att förhindra den omfattande korrruptionen i landet.

Den svenska regeringens inledande ambitioner att avveckla svenska insatser i landet får ses som ett tecken på bristande kunskap om läget i både landet och regionen. Såväl USA som EU har infört omfattande sanktioner mot de personer som försökte förhindra det demokratiska maktöverträdan och vid installationen av presidenten närvarade EU:s utrikeschef Borell med tydliga markeringar av EU:s vilja och ambitioner att stödja den demokratiska processen i Guatemala.

Sverige ska vara stolt över de insatser som genomförts med svenska biståndsmedel och bör därför också fortsatt göra insatser för att främja den demokratiska utvecklingen i både landet och regionen – inte minst genom förlängt stöd till de civilsamhällesorganisationer som under lång tid arbetat med att stödja inte minst kvinnor och ursprungsbefolkningens rättigheter i landet.

Enprocentsmålet ska upprätthållas

Det är oansvarigt av regeringen att genomföra omfattande nedskärningar i biståndet. Behoven och fattigdomen är större än på mycket länge. Coronapandemin har gjort att många framsteg gällande fattigdomsbekämpning kastats årtionden tillbaka, med stor negativ inverkan på inte minst kvinnors situation. Rysslands anfall på Ukraina och krigets följd effekter har därefter skapat ännu större behov. Sammantaget så ökar antalet människor som lever i fattigdom och hungersnöd.

Utvecklingen går också bakåt när det gäller jämställdhet och kvinnors, flickors och hbtqi-personers mänskliga rättigheter, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Ojämligheten ökar, liksom antalet extremt fattiga och de som inte har tillgång till mat. Det är också tydligt att de kvardröjande effekterna av covid-19-pandemin på bl.a. demokrati och mänskliga rättigheter, hälsa, fattigdomsbekämpning, ekonomi, utbildning och jämställdhet är omfattande och negativa. Sverige kan inte, som regeringen gör, dra sig undan i detta omvärldsläge. Sverige måste fortsätta bidra till att människor kan ta sig ur fattigdom genom diversifierade och behovsanpassade strategier.

Rapporter kommer som otvetydigt visar en eskalerande uppvärmning av jorden och en kraftigt minskande biologisk mångfald. Klimatåtgärder måste intensifieras, både för att bygga långsiktigt hållbara samhällen och för att möjliggöra klimatanpassning i de delar av världen som drabbas allra hårdast av klimatförändringarna. Det går inte att

prioritera bort. Vår omvärld behöver inte mindre av bistånd och stöd. Därför vill vi socialdemokrater att Sverige stegvis återgår till enprocentsmålet. I detta syfte föreslår vi att biståndsbudgeten utökas med 1 miljard kronor 2025, 2 miljarder kronor 2026 och 4 miljarder kronor 2027, utöver regeringens förslag. Vi accepterar avräkningar enligt OECD-Dacs riktlinjer, men dessa ska hanteras restriktivt. Regelverket för avräkningar enligt OECD-Dac ska inte breddas.

Utvecklingssamarbetet ska vara flexibelt, ändamålsenligt, hålla hög kvalitet, klimatsäkras och ge resultat med fokus på att bekämpa fattigdom. Vi står upp för att svenskt bistånd ska uppgå till en procent av BNI och användas till både långsiktigt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd.

Vi socialdemokrater tror på att kombinera nationellt och globalt agerande även i tider av kris. En värld med större ojämlikhet, mer hunger och fler konflikter är en osäkrare värld för oss alla. Oavsett om människor lämnar sina länder på grund av krig, fattigdom eller klimat är det viktigt att stötta det långsiktiga utvecklingssamarbetet för att skälen till ofrivillig migration ska kunna byggas bort. Bistånd är inte ensam lösningen, men ett starkt och effektivt internationellt utvecklingssamarbete och ett generöst välkoordinerat humanitärt bistånd är en viktig del.

Nedläggningen av PGU – ett steg bort från globalt ansvarstagande

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2025 att politiken för global utveckling (PGU) inte längre ska gälla. Det motiveras med: ”Regeringens arbete med PGU bedrivs numera huvudsakligen inom ramen för genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.” Men problemet, utöver att regeringen vill avskaffa PGU, är att regeringen tidigare i år lade ner Agenda 2030-kansliet och har strukit att myndigheter ska rapportera sitt arbete med Agenda 2030 och skurit ner budgeten för uppföljningen av målen. Det har varit en kontinuerlig neddragning under längre tid och nu finns väldigt lite Agenda 2030-arbete kvar i praktiken.

Regeringen avvecklar en politik som har lagt grunden för Sveriges globala utvecklingsansvar och varit en hörnsten i Sveriges globala engagemang sedan 2003. PGU var ett banbrytande och visionärt steg för att säkerställa att Sveriges politik på alla områden, inte bara biståndet, bidrar till en mer hållbar och rättvis global utveckling.

Det här är bara ytterligare ett tecken på att regeringen vänder ryggen åt de globala utmaningarna och avstår från att låta Sverige spela en ledande roll i det arbetet. Att regeringen backar från globalt ansvar är inte bara olyckligt utan undergräver Sveriges trovärdighet och inflytande i det internationella samarbetet.

Sverige behöver en utrikes- och biståndspolitik som vågar möta de globala utmaningarna med kraft och ansvar, och vi beklagar djupt att denna regering sviker även på detta område.

Feministisk utrikespolitik – en politik som förändrar världen

I en värld som är sargad av krig och konflikter, efterdyningar av pandemin och klimatförändringar, där demokratin är på tillbakagång och fattigdomen ökar, är det flickor och kvinnor som drabbas hårdast. Behovet av en feministisk utrikespolitik på samtliga områden inom utrikespolitiken är större än på mycket länge. Att ge flickor och kvinnor makt över deras egna liv och främja deras medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är det bästa sättet att bekämpa fattigdom och nå ekonomisk tillväxt och mänsklig utveckling. Flickor och kvinnors rättigheter måste stärkas globalt.

Vi socialdemokrater har motsatt oss regeringens avskaffande av den feministiska utrikespolitiken och menar att det är både anmärkningsvärt och djupt olyckligt. Vi socialdemokrater anser tvärtom att fokus på kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser är viktigare än någonsin.

Vi är också mycket kritiska till den ambitionssänkning och de nedskärningar som detta inneburit i den svenska utrikes- och utvecklingspolitiken. Det är ett svek mot världens mest utsatta flickor och kvinnor att Sverige nu saknar det banbrytande ramverk som den feministiska utrikespolitiken gav och konsekvenserna blir allt tydligare.

Anslaget till UN Women har halverats, anslaget till Unaid kommer att helt tas bort under 2025 och nedskärningar har skett inom civilsamhällesbiståndet. Det skickar en allvarlig signal till omvärlden att Sverige gör detta i en tid när auktoritära makthavare och konservativa högerkrafter globalt attackerar flickors, kvinnors och hbtqi-personers rättigheter och de kvinnorrättsförsvarare som kämpar i de svåraste miljöerna.

Allt bistånd ska bidra till att uppnå jämställdhet, vilket är en förutsättning för att förebygga konflikter och bygga hållbar fred. Målet är att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter och att makt och resurser ska fördelas jämställt. Den feministiska utrikespolitiken understryker vårt starka åtagande och våra höga ambitioner för jämställdhet och kvinnors och flickors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Vi vill att sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) ska vara ett prioriterat område inom svensk utvecklingspolitik. Det finns ett ökat motstånd i många länder mot SRHR, i synnerhet mot abort, sexualupplysning och kvinnors och hbtqi-personers rättigheter. Det kan därför vara avgörande att Sverige är en stark röst för att garantera tillgången till SRHR globalt. I arbetet för att bekämpa det aktiva motståndet mot flickors och kvinnors rättigheter krävs också insatser som inkluderar pojkar och män för att motverka destruktiva och skadliga maskulinitetsnormer som bidrar till att ojämställdhet befästs.

Sverige har under lång tid varit en föregångare på jämställdhetsområdet och den tidigare S-regeringens feministiska utrikespolitik innebar höjda ambitioner som bidragit till jämställdhetsintegration i arbetet inom internationella organisationer. Att regeringen tagit av sig ledartröjan på jämställdhetsområdet och valt att bli en följare istället för en framgångsrik ledare är pinsamt. Vi menar att de värdefulla erfarenheter som åren med feministisk utrikespolitik givit och de växande utmaningarna för jämställdheten i världen bör ligga till grund för en uppdaterad feministisk utrikespolitik. En inriktning som innebär att Sverige åter går före och uthålligt driver på det globala jämställdhetsarbetet som kan bryta de maktstrukturer, djupt rotade normer och diskriminerande lagstiftning som håller flickor och kvinnor tillbaka.

Klimatkrisen och global ojämlikhet

Klimatkrisen är ett globalt och existentiellt hot. Klimatförändringarna och deras effekter bidrar till ökade spänningar och underblåser ekonomisk och politisk instabilitet och förvärrar effekterna av krig. Stigande havsnivåer, torka och otillräckliga resurser riskerar att leda till social oro och konflikter, till att människor tvingas fly och till bristande internationell säkerhet. Miljö, klimat och osäkerhet på olika platser i världen hänger tydligt samman med den globala ojämlikheten och klimatförändringar driver fram ökade klyftor.

År 2050 väntas 1,3 miljarder personer leva minst en månad om året i så hög värme att det är skadligt för hälsan. Forskarna är eniga och de vetenskapliga bevisen är överväldigande – vi kommer att drabbas av mer intensiva och frekventa väderhändelser som påverkar samhällen och ekosystem och fler värmerekord kommer att slås.

Klimatförändringar är redan på många håll en orsak till att människor tvingas migrera. Och om inget görs kommer ytterligare hundratals miljoner människor att drivas på flykt när deras hem blir obeboeliga och livsmedelsförsörjningen utslagen på grund av torka, översvämningar, extremvärme eller andra extrema väderförhållanden. När människor tvingas på flykt ökar risken för sexuellt våld. Samtidigt ökar människors behov av sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård, inklusive abort och preventivmedel. Men i tider av upprepade naturkatastrofer är dessa tjänster sannolikt inte tillgängliga.

I många länder, i det globala syd, är det kvinnorna som driver jordbruken och som nu ska anpassa matproduktionen till klimatförändringarna. Kvinnor utgör majoriteten av alla som lever i fattigdom och bär det största ansvaret i hushållet för matproduktionen. Det kräver en mycket attraktiv klimat- och genusmedveten jordbrukspolitik. Ett särskilt fokus ska ligga på kvinnor som driver småskaliga jordbruk och ansvarar för livsmedelsproduktionen för att stärka deras ekonomiska egenmakt och rättigheter i samhället inklusive socialt skydd och för att ge dem stöd i klimatomställningen.

Det är framför allt höginkomstländer som ligger bakom de utsläpp som driver på klimatförändringarna som drabbar fattiga och utsatta människor hårdast. Klimatfinansiering är både en skyldighet och ett redskap för att lösa ett gemensamt problem. Men som så ofta förr uppgår inte viljan att betala för detta till behovets omfattning och gapet är stort mellan behoven och finansieringen. Vi menar därför att det är avgörande att resurser prioriteras till de länder och lokalsamhällen som är minst utvecklade och mest sårbara och utsatta för klimatförändringar.

Det går inte att hjälpa klimatflyktingar utan att satsa på och inkludera lokalbefolkningen och det går inte att satsa på dem utan att rusta dem för klimatförändringar och ta hänsyn till miljön. Därför är ett ökat klimatbistånd centralt i det internationella arbetet för att lyfta människor ur fattigdom och det avgörande för att möta åtaganden om ökad klimatfinansiering. Utvecklingsländer måste få både ekonomiskt och tekniskt stöd för att genomföra klimatåtgärder och medel för att anpassa sina samhällen till de klimatförändringar som redan uppkommit.

Sverige ska vara ett ledande land i det globala arbetet för klimatomställning. Det finns internationella överenskommelser om klimatanpassningsbistånd och Sverige har länge varit ett av få länder som har fördelat mer än hälften av sitt klimatstöd till anpassning. Vi vill slå vakt om att bistånd till klimatanpassning fortsatt ska prioriteras inom det svenska klimatbiståndet. Om regeringen viker från detta är det ytterligare en

framgångsrik politik som regeringen överger och som innebär att Sverige drar sig undan som en global aktör att lita på.

Under FN:s klimatkonferens COP28 beslutade världens länder att starta en fond för att ersätta de klimatrelaterade skador och förluster som utvecklingsländer drabbas av redan idag. Fondens stöd ska gå till de allra fattigaste och hårdast drabbade länderna och ta hänsyn till deras förmåga att ta hand om skadorna som klimatförändringarna för med sig. Vi socialdemokrater anser att Sverige bör besluta om att bidra till fonden, vilket länder som Danmark, Norge och Tyskland valt att göra. Även på detta område har regeringen hittills varit passiv och risken är att andra länder också väljer att minska sina insatser om ett land som Sverige sänker ambitionerna.

Stärk demokratisk utveckling, civilsamhället och facklig verksamhet globalt

Att stödja organiseringen av politiska partier och en demokratisk kultur är centralt för oss socialdemokrater. Vi vill att demokratistödet till demokratiska partier och aktörer ökar. En demokratisk utveckling byggs genom ett välfungerande flerpartisystem, fria och rättvisa val och parlament och institutioner som följer rättsstatens principer. Utvecklingssamarbetet ska bidra till uppbyggnad och stärkande av demokratiska styrelseskick, fria politiska partier, folkrörelser och institutioner.

Ett effektivt och ändamålsenligt utvecklingssamarbete kan bidra genom policy-reformer som ökar transparensen i fråga om hur biståndet fördelas och som stödjer uppbyggandet av en välfungerande statsförvaltning och transparenta samhällsinstitutioner, oberoende rättssystem och revision. Reformerna behövs för att stärka civilsamhällets förmåga att utkräva ansvar både nationellt och globalt, som stöttar en fri press och utbildar människor om deras medborgerliga rättigheter.

Välfungerande, oberoende och rättssäkra institutioner på olika nivåer och med hög kapacitet är centralt för en demokratisk utveckling och för att individer ska kunna åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Sådana institutioner stärker hållbarheten och motståndskraften i ett samhälle och är avgörande för hur väl reformer kan genomföras. Självständiga civilsamhällesorganisationer ska stödjas i sitt arbete.

Sverige ska fortsätta att motverka det krympande utrymmet för civilsamhället genom att värna och stödja yttrande-, förenings- och församlingsfriheterna och verka för att EU agerar gemensamt kring det. I länder som utvecklas i en auktoritär riktning är attacker, från både stat, myndigheter och företag, på civilsamhället ett led i att bryta ner demokratiskt motstånd. De kan bestå av en omotiverat stor administrativ börda, fysiskt eller digitalt våld, hot och hat, olovligt fängslande, offentlig stigmatisering och lagstiftning som utmålar civilsamhället som terrororganisationer. I många samhällen spelar kyrkor och religiösa aktörer en betydande roll och är inte sällan de institutioner människor framför allt har förtroende för. Att samarbeta med svenska organisationer som står dem nära är viktigt för att nå framgång i insatser för fred, fattigdomsbekämpning och jämställdhet.

Högerpopulistiska, antifeministiska och värdekonservativa krafter växer sig starkare. De vill så gott som alltid begränsa civilsamhällets utrymme och inte minst utrymmet för kvinno-, hbtqi-, miljö- och demokratiförsvare. Antifeministiska krafter är ofta sammankopplade med klimatförnekande och främlingsfientlighet.

Eget arbete som ger en egen försörjning är grundläggande för människors frihet och ett effektivt sätt att bekämpa fattigdom. Löner som det går att leva på, en säker arbetsmiljö och anständiga anställningsvillkor måste säkerställas.

Fria fackföreningar och fackliga rättigheter är viktiga i kampen för global rättvisa. Det är centralt att värna människors möjligheter att organisera sig i fackförbund och främja fackliga fri- och rättigheter. För oss är det självklart att utvecklingsarbetet ska bidra till att stärka oberoende, representativa och demokratiska fackföreningar, ökad organisering och utbildning om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Ett brett samarbete med den internationella fackliga rörelsen och Internationella arbetsorganisationen (ILO) är en viktig prioritering för att stärka fackliga rättigheter på samma sätt som att ett nära samarbete med näringslivet är viktigt för att stödja jobbskapande och främja dialog.

Kunskapsöverföring och institutionell kapacitetsutveckling

Vi vill att biståndet medverkar till kapacitetsutveckling i samarbetsländerna, så att länderna själva ska kunna forma sin framtid. I enlighet med Agenda 2030 bör därför biståndet i ökad utsträckning fokuseras på kunskapsöverföring och institutionell kapacitetsutveckling. Det är en viktig bas i utvecklingssamarbetet, förbättrar möjligheterna att arbeta genom ländernas egna system och lägger grunden för varaktiga resultat. Bistånd ger bäst resultat när det bygger på en djup förståelse av den lokala situationen, långsiktiga samarbeten och en strävan efter konkreta och hållbara förbättringar i människors liv; det ger att det mest effektiva biståndet sker i nära samarbete med lokala organisationer och människor i samarbetsländerna.

Vi vill fokusera på att stärka institutioner, sociala trygghetssystem såsom arbetslöshetsersättning, barnbidrag, föräldraförsäkring och pensioner samt aktörer som stödjer hållbar utveckling och demokratisk samhällsstyrning. Vi vill också bekämpa skatteflykt som undergräver välfärden, genom riktade insatser i biståndet på att inrätta skattemyndigheter i mottagarländerna, samt bygga effektiva och rättvisa skattesystem med tydliga regelverk för beskattning.

Bistånd och handel

Handel kan vara ett verktyg för en effektiv och rättvis klimatomställning och bidra till fattigdomsbekämpning och ekonomisk tillväxt, men det kräver att alla parter inom handeln är involverade. Arbetstagares rättigheter och fackliga rättigheter måste lyftas fram i alla dessa samarbeten. Genom partssamverkan kan förutsättningar för hållbar utveckling inom områden som klimat, mänskliga rättigheter, jämställdhet, hälsa och miljö bli möjliga. Handelsbiståndet bör tydligt kopplas till Agenda 2030 och målen i Parisavtalet. I dialogen med näringslivet är det också viktigt att inkludera fackföreningsrörelsen och använda och bygga vidare på den svenska modellen. Att koppla ihop bistånd och handel som regeringen gör måste ske genomtänkt och föregås av en konsekvensanalys, vilket saknas.

När det gäller Ukraina kommer landet att behöva stort stöd i sin återbyggnad och handel kommer att vara en viktig del liksom att svenska företag kan exportera och bidra

till Ukrainas ekonomiska utveckling. Vår ståndpunkt är att det stöd som går till Ukraina ska utgå från landets behov.

De exportkrediter som regeringen föreslagit är emellertid att betrakta som bundet bistånd. Att binda biståndet är dyrt och ineffektivt, begränsar det utbud som mottagarlandet kan välja och försvårar på det sättet kostnadseffektiviteten när det gäller upphandlingar. Regeringens förslag går emot EU:s policy om att medlemsländerna ska undvika att binda biståndet i sina bilaterala samarbeten och kommer sannolikt också att strida emot OECD:s biståndskommitté Dacs regelverk.

Vi tycker att exportkrediter är ett bra politiskt verktyg men anser inte att det ska finansieras ur biståndsbudgeten. Istället bör regeringen ge svenska företag exportkrediter för handel med Ukraina med de medel som normalt används till detta.

Hbtqi-personers rättigheter ska garanteras globalt

Diskriminering på grund av sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck måste stoppas och samkönade sexuella kontakter och kärleksrelationer avkriminaliseras. Hbtqi-personer ska kunna leva ett liv där deras rättigheter och identitet fullt ut respekteras.

Att vara hbtqi-person är olagligt i 64 FN-medlemsstater (2023). I Brunei, Iran, Mauretanien, Nigeria, Saudiarabien och Jemen utdöms dödsstraff för sexuella handlingar mellan samtyckande personer av samma kön. Uganda har infört lagstiftning som kriminaliserar hbtqi-personers själva existens. Det skapar en atmosfär av fruktan och våld, där hbtqi-personer riskerar långa fängelsestraff eller till och med dödsstraff för sin sexuella läggning eller könsidentitet. Detta har lett till en massiv kris för mänskliga rättigheter och tvingat många att fly sina hem för att söka skydd utomlands.

Hbtqi-personers rättigheter ska garanteras internationellt. Inom OSSE finns den så kallade Moskvamekanismen, som är ett kraftfullt verktyg för att utreda och agera mot grova kränkningar av mänskliga rättigheter. Den tillåter OSSE att på ett formellt sätt granska och utreda misstänkta brott mot mänskliga rättigheter i ett annat medlemsland. Om en eller flera OSSE-stater misstänker att en medlemsstat bryter mot sina åtaganden vad gäller mänskliga rättigheter, kan de aktivera Moskvamekanismen genom att begära att en expertgrupp skickas till det aktuella landet för att undersöka situationen. Denna expertgrupp får mandat att samla information, samtala med berörda parter och sedan rapportera sina fynd tillbaka till OSSE och dess medlemsstater.

Vi socialdemokrater vill att Sverige aktivt driver på för att Moskvamekanismen aktiveras när hbtqi-personer hotas eller förföljs i OSSE:s medlemsstater. Genom att göra detta kan Sverige bidra till att stärka det internationella skyddet för hbtqi-personer och säkerställa att förövare hålls ansvariga för sina handlingar.

Vi socialdemokrater vill också inrätta ett särskilt hbtqi-sändebud från Sverige för att främja och skydda rättigheterna för hbtqi-personer globalt. Genom att samarbeta med andra länder, internationella organisationer och civilsamhället kan ett sändebud bidra till att driva på för rättsliga och politiska reformer som förbättrar situationen för hbtqi-personer och bidra till att hbtqi-rättigheter integreras i det bredare arbetet för mänskliga rättigheter och hållbar utveckling.

Sverige ska vara en progressiv kraft i multilaterala organisationer

Ett starkt engagemang inom de multilaterala organisationerna är centralt för genomförandet av Agenda 2030, klimatomställningen, freds- och jämställdhetsarbetet samt hanteringen av covid-19 och dess effekter.

Sverige ska fortsatt vara en drivande och progressiv kraft i multilaterala organisationer. I en tid av ett hårdnande säkerhets- och handelspolitiskt klimat och ökad polarisering behöver multilaterala arenor stärkas och utvecklas, inte minst IMF och Världsbanken. Ett sådant arbete pågår inom Världsbanken där en ny reformagenda nu arbetats fram. Jämställdhetsperspektivet behöver säkerställas så att Världsbankens jämställdhetsstrategi (2024–2030) kan genomföras.

Ökad fattigdom, klimatkris och spannmålsbrist visar på behovet av stora insatser i många av världens länder för att vända utvecklingen. Listan är lång över insatser som är nödvändiga för att hela världen ska kunna arbeta i riktning mot målen i Parisavtalet. Världsbanken och IMF har en nyckelroll i det arbetet och det är därför av yttersta vikt att stödprogram och insatser främjar förutsättningarna för en långsiktigt hållbar utveckling, så att eventuella åtstramningar genomförs på ett rättvist sätt. Sverige ska vara drivande på de multilaterala arenorna och vara starkt drivande för att säkerställa att organisationernas arbete bidrar till en hållbar och jämställd utveckling.

Av Sidas totala bistånd har en stor del tidigare gått till multilaterala organisationer som FN, EU och Världsbanken. Sverige har trots vår ringa storlek historiskt varit en betydande aktör inom det multilaterala arbetet. Regeringens kraftiga minskningar av detta stöd har försvagat Sveriges röst, men också viktiga internationella insatser. Sverige måste återigen öka sin genomslagskraft i multilaterala organisationer – såväl finansiellt som genom att öka engagemanget. En ibland underskattad väg att öka vårt inflytande är att se till att fler svenskar söker jobb i dessa organisationer och rekryteras dit. Regeringen bör se över hur detta ska uppmuntras för att bidra med kompetens och svenska intressen på plats.

Bevara kärnstöden

Kärnstöden är de viktigaste stöd Sverige kan ge till FN-organisationerna. Det är kärnstödet som ger FN möjlighet att vara på plats där behoven är som störst. Det ger organisationerna möjlighet att snabbt prioritera om när en akut humanitär situation uppstår. Det ger organisationerna möjlighet att vara på plats även på de platser som inte har strålkastarljuset riktat mot sig.

Genom kärnstöden till t ex FN och dess organisationer bidrar Sverige till att uppnå organisationernas resultat och därmed till att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Att i en säkerhetspolitiskt mycket orolig tid, med klimatkris och ökad global fattigdom, skära ner på kärnstöden och försvaga FN är direkt kontraproduktivt och ett allvarligt misstag från regeringens sida.

Genom kärnstöden kan Sverige få genomslag för våra utrikes- och biståndspolitiska målsättningar samtidigt som vi bidrar till att uppnå organisationernas resultat och därmed till att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i

fattigdom och förtryck. Det innebär ökade möjligheter för organisationerna att snabbt kunna agera när nya kriser och behov uppstår. Kärnstöd bidrar till ett långsiktigt stabilt multilateralt system där Sveriges politiska prioriteringar får större genomslag och syftar till att både uppnå konkreta resultat och stärka det multilaterala systemet. Det är ett misstag från regeringens sida att skära ner i kärnstöden då det multilaterala och det bilaterala biståndet är kompletterande och ömsesidigt förstärkande.

Folkrörelsebiståndet och civilsamhällets roll

Sveriges bistånd har historiskt omvittnat god effektivitet. När OECD:s biståndskommitté Dac granskade det svenska biståndet 2019 kom den fram till att det håller mycket hög kvalitet och är effektivt. En stark bidragande faktor var Sveriges mångfacetterade biståndsportfölj, där bilateralt stöd fokuserat på de minst utvecklade länderna blandas med långsiktigt kärnstöd till multilaterala organisationer och ett tätt samarbete med civilsamhället och den kompetens som organisationerna besitter. Detta har nu äventyrats av regeringens nedskärningar och ogenomtänkta och hastiga förändringar.

Den nya strategin för civilsamhällets roll i biståndet för åren 2025–2029 är dock ett steg i en mer förutsägbar riktning, även om vi socialdemokrater är kritiska till flera av reformerna då de riskerar att försvaga både biståndet och civilsamhällets oberoende.

Strategin riskerar att göra biståndet mer politiskt styrt och anpassat efter kortsiktiga svenska intressen, snarare än att fokuseras på de långsiktiga målen om fattigdomsbekämpning, demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling.

Kravet på ökad egenfinansiering för civilsamhällesorganisationer är oroande. Att täcka minst 15 procent av sin finansiering med egna medel innebär en stor ekonomisk börda och stora negativa konsekvenser för civilsamhällets möjlighet att verka i sin egen rätt, särskilt för mindre aktörer. Många av dessa organisationer saknar insamlingsresurser och riskerar att tvingas dra ner på sina insatser. Att regeringen gör denna ändring utan varken en egen konsekvensanalys eller samråd med civilsamhället är anmärkningsvärt. Det går emot de gemensamma åtaganden (GÅ) som anger att regeringen ska samråda med berörda civilsamhällesorganisationer inför övergripande och principiella beslut om den svenska biståndspolitik och inför förestående förändringar i politiken som direkt berör civilsamhällsorganisationernas verksamhet och villkor.

Begränsningen av vidareförmedling av biståndsmedel väcker också frågor då det riskerar att minska biståndets träffsäkerhet. Partnerskap mellan det svenska civilsamhället och lokala civilsamhällesorganisationer har varit avgörande för att säkerställa att medlen når fram dit där de behövs mest. Lokala aktörer har ofta inte den administrativa kapaciteten att hantera direkta internationella biståndsmedel.

Tidigare har Sida haft stort oberoende att välja samarbetspartners utifrån sina expertkunskaper och långsiktiga perspektiv, men nu ges Regeringskansliet större inflytande över dessa beslut. Sidas oberoende måste värnas. Ett politiskt styrt bistånd riskerar att undergräva både biståndets legitimitet och dess genomslagskraft.

Sammanfattningsvis innebär den nya civilsamhällesstrategin betydande förändringar som riskerar att försvaga Sveriges biståndsarbete. Genom att försvåra vidareförmedling, öka kraven på egenfinansiering och stärka det politiska inflytandet över Sida hotar

strategin civilsamhällets oberoende och biståndets långsiktighet. Vi socialdemokrater anser att civilsamhällets roll i biståndet måste stärkas, inte försvagas. Vi avvisar dessa förändringar och återställer biståndet till ett långsiktigt och rättighetsbaserat samarbete med civilsamhället.

Värna Folke Bernadotteakademins uppdrag

Folke Bernadotteakademins (FBA) verksamhet är ett viktigt verktyg i genomförandet av biståndet och har i uppgift att bidra till internationell fredsfrämjande verksamhet. Det är ett område där Sverige under lång tid arbetat framgångsrikt och engagerat. När vi nu lever i en alltmer konfliktfylld omvärld med stora behov av fredsarbete och kris- hanteringsinsatser är det anmärkningsvärt att regeringen skurit ner på FBA:s arbete.

Det kvinnliga medlingsnätverk som var en tydlig del av arbetet med kvinnor, fred och säkerhet har avvecklats istället för att utvecklas. Det mångåriga anslag som FBA fördelat till civilsamhällets fredsarbete har slopats. Tidigare löften från regeringen om att civilsamhället inte skulle drabbas av nedskärningar av deras anslag har därmed inte hållits. Organisationer som Svenska freds- och skiljedomsföreningen, Läkare mot kärnvapen, Kristna freds rörelsen och Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet (IKFF) har förlorat sina anslag. Det är allvarligt att viktiga röster för fred och nedrustning tystas.

FBA:s arbete med unga, fred och säkerhet i konfliktdrabbade länder och forskning är en viktig del av den svenska utvecklingspolitiken. Inkluderande fredsprocesser är grunden för att bygga en fredligare värld. Det är också viktigt att använda FBA:s expertis i Sveriges arbete som medlem i Nato. Jämställdhet och klimatrelaterade säkerhetsrisker är exempel på områden där FBA kan göra ett värdefullt bidrag för att utveckla Natos arbete.

Anslagsförslag för 2025 för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Tabell 1 Socialdemokraternas förslag till anslag för 2025 för utgiftsområde 7 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Biståndsverksamhet	42 420 943	1 000 000
1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	1 772 698	±0
1:3 Nordiska Afrikainstitutet	18 142	±0
1:4 Folke Bernadotteakademien	213 219	±0
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	50 000	±0
1:6 Utvärdering av internationellt bistånd	24 842	±0
Summa	44 499 844	1 000 000

Socialdemokraternas övervägande

Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet höjs med 1 000 miljoner kronor med målet att stegvis återgå till enprocentsmålet. Vi stödjer inte regeringens uppfattning om att frikoppla biståndsbudgeten från bruttonationalinkomsten.

Morgan Johansson (S)

Alexandra Völker (S)

Linnéa Wickman (S)

Johan Büser (S)

Olle Thorell (S)

Tomas Eneroth (S)

Azra Muranovic (S)